XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Október 10. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Határkövek.

„Erdélytől, a fehérfalu templomok festői hazájától, Oxfordig és onnan a Csendes-tenger partján lakó unitáriusok berkeley-i teológiájáig, az ut a félvilágon csaknem keresztül vezet. Most, akadémiai tanulmányai befejeztével, Balázs Ferenc tovább folytatja az utját: nyugat felé.“ Ezt olvassuk egy csinosan kiállitott nyomtatványról amelyen a világjáró utjáról most hazatért papjelöltünk a berkeley-i unitáriusoknak bucsuhangversenyt hirdetett s amelyet nemcsak a saját eredeti linoleum-metszetei diszitenek,

hanem ő maga is nyomott a teológia lábsajtóján. A három képet mi is közre adjuk. A mesés japáni pagoda és a berkeley-i teológia mellett az erdélyi templom nemes egyszerüsége boldog örömet kell hogy a szivünkben ébresszen.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

Az édesanya.

Az utóbbi időben, különösen az „anyák napjá“-val kapcsolatban, sokat beszéltünk, sokat hallottunk az édesanyáról. De eleget beszélni róla sohasem lehet. Az édesanya fogalmát eléggé feltárni és megvilágositani, annak mélyére hatolni és érdeme szerint méltányolni valószinüleg sohasem tudta s talán ezután sem fogja tudni a földön járó ember. Azonban, ha volt is idő, mikor komolyan vitatkoztak afelett, hogy a nőnek van-e lelke, de az anyai szeretet iránt bizonyos foku tisztelet örökké megvolt.

Ez egészen természetes. Hisz a nő életadó édesanyai hivatásával belekapcsolódik a teremtő Isten megfoghatatlanul csodás világába. A teremtő munkában társa, segitője lesz Istennek. S ha egy nagy iró az élet legnagyobb bölcseségét, az élet titkait az üres madárfészek mélységeiben kereste és igyekezett megtalálni, kell-e mondani, hogy az édesanyai sziv mélysége az üres madárfészeknél hihetetlenül mélyebb, mert annak szeretete minden irányban megfoghatatlan.

Ki látta a szeretetet, ezt a maga nemében leghatalmasabb emberi érzelmet, dicsőültebb fényben, mint az édesanyai lélek megnyilatkozásában gyermekével szemben?!

Nem akarjuk kétségbevonni vagy legkevésbbé is kisebbiteni annak a nőnek szeretetét, ki bármi okból édesanya nem lehetett, de vajjon az ilyen szeretetnek mélysége, ereje, hatalma, önfeláldozása versenyezhet-e azzal a szeretettel, mely az édesanyai érzésből fakad? Érez szeretetet mindenki övéi, jóltevője, embertársa s egyebek iránt is, de az nem az édesanya szeretete. Szerethet valaki egy lányt lángolón, kiben eszményképét, ábrándjainak valóságát, lelkének mását megtalálni véli, de ez a szeretet, legyen bár mély, mint a tenger, fénylő, mint az ég ragyogó csillaga, nem az édesanya szeretete. Legyen felforgatója és átalakitója az ember egész belső világának vagy megszentelője a legédesebb örömnek; szenvedélyeivel ostromolja a magas eget s áldozataival hasson a lelkek mélyéig, mégis aligha az a szeretet ez, melyet az édesanya érez gyermekével szemben. Mert a gyermek megtagadhatja szülőjét, hitves a hitvestársát, testvérekből válhatik engesztelhetetlen ellenség, de ki látta, hogy az édesanya, még ha tán egykor méltó elkeseredésében ideig-óráig eltaszitotta is magától, örökre megtagadta volna gyermekét?!

A férfi sokszor szerfelett belemerül az élet forgatagába, mely egész akaraterejét leköti. Az élet ezer baja, gondja, gyötrelme s különösen ma a családért, egyházért és fajért vivott önvédelmi harca elfásithatja vagy elvonhatja a lelket ugy, hogy sokszor még legszentebb kötelességeiről is megfeledkezik övéivel szemben. Tönkrement tervei, sikertelen erőfeszitései, váratlan csalódásai vagy éppen méltatlan sebei ember- és világgyülölővé tehetik. De az édesanyának nem lehet oly bánata és küzdelme, keserüsége és fájdalma, hogy gyermekéről végleg elfelejtkezzék. Ott van a bölcsőnél s még,

ha tán szomoru is a lelke, mosolyogva néz gyermeke szemébe. Ott van amikor járni, beszélni tanul s lesve-lesi minden mozdulatát, ajkának gügyögését s a felfakadó örömben felejti az élet gondját. Ott van amikor iskolába indul s bár nem egyszer ismétlődik benne az evangeliumi kérdés, mig végigmegy az uton: „vajjon mi lészen e gyermekből?“, mégis, ha nem mondja is, tapsol a lelke örömében, mert jövőt lát gyermekében. Ott van a testi és lelki fejlődés egész folyamában. Szivet ad gyermekének, alakitja lelkét, vele örül, vele busul. Sokszor könnyezve, de határtalan türelemmel faragja hibáit, ülteti az erények, a kötelesség és becsület virágait. Kiséri a nagy, a küzdő élet utján. A megkisértésekben az ő szeretete ad erőt és gyujt világosságot, a keresztutaknál az ő szava mondja meg, melyik az igaz ut. Boldogságban és szenvedésben ő a bizalmasa, rejtett gondolatok megfejtője, titkok felfedezője, biztatója és vigasztalója.

Óh az édesanya szive egy a gyermekéével. Egyik olvas a másik lelkében. Ezért mondja a költő, mintegy összemérve a szeretettel a veszteség fájdalmát, hogy „nem érzett az mély bánatot, ki nem temetett meghalt magzatot“. Ezért mondja egy nagy prédikátor, hogy „édesanyánk halála az első fájdalom, melyet nélküle kell megsiratnunk“. És ezért a legnagyobb a gyermek vesztesége, ki az édesanyát idő előtt veszíti el, mert az ő vesztesége pótolhatatlan.

Hány gyermeknek a lelke marad üres, mert az édesanyának nem volt elég ideje megtölteni azt a maga nagy, elfogyhatatlan szeretetével?! Hány ilyen félbemaradt lelkü gyermeknek a göröngyös utja téved a bűnök csalogató, muló élvezeteket kináló halálos völgyébe, honnan oly nehéz a szabadulás, de ahova az édesanya szeretete és vigyázása soha nem engedte volna.

Ily hatalom az édesanya. És ebben a meglazult erkölcsi világban, ehhez a hitetlenségre hajló, könnyü lelkiismeretü, annyi bűnt büntetlenül eltürő világban sokszorosan szükség van az igazi, önfeláldozó édesanyákra, hogy szeretetük erejével gyermekeiknek a szivét az Isten szándéka szerint alakitsák, lelkét a kellő tisztaságban, az igazság és becsület utján megtartsák.

S ha a gyermekek nem olyanok, kikről Jézus ma is elmondhatná: „ilyeneké a mennyeknek országa“, ez azt mutatja, hogy vagy hiányzanak sok helyről az igazi édesanyák, vagy pedig azt, hogy sok anya csak e modern világ hiuságban tündöklő asszonya, de nem igazi édesanya.

Az igazi édesanya előtt hódolattal borul le a világ ma is.

kl.

Figyelmeztetés a naptár ügyében. A magyar Unitárius Naptár sajtó alatt lévén, még egyszer felhivjuk belső ember afiait, hogy a már több számban leadott cikk, adat és hirdetésszerzési felhivásainknak sürgősen sziveskedjenek egy kis figyelmet szentelni.

TŰZHELY MELLETT

„Mert nagyon szeretlek."

Atyám, rám tetted ujra a keresztet,
Rám tetted s a régit még le sem vetted.

Mig másnak adtad a kincset, asszonyt, bort,
Nekem csak a bus keresztet hordó sort.

Miért, miért? Mert szent utakra tértem
És elbuktam mielőtt célhoz értem?

Mert tavaszi réten ibolyát téptem
S májusban szerelmi dalt fütyürésztem?

Mert ábrándok közt virrasztottam át
Sok sejtelmes nyári éjszakát?

Mert szivemet láncra verni nem birtam
S lefekve ima helyett verset irtam?

Mert koldusoknak szánt filléremet
Elherdáltam s vettem rajta kenyeret?

Mert tudni és látni szebbet kivántam
S a szürke porból az ég felé szálltam?

Mert asszonyom van, aki forrón szeret,
S fáj neki, ha kereszt alatt görnyedek?

Miért, miért? Többet szólni nem tudok.
Ajkam ég, vállam véres és elbukok.

Kálváriámat szent csend öleli át,
Angyalok rebegnek égi halk imát

S Te szólsz: „Vigyed a vértontó keresztet,
Azért adtam ezt, mert nagyon szeretlek."

Homoródujfalu. **Dobai István.**

Fakir vagyok...

Fakir vagyok, ki az élet szegein fekszem,
Ki szó nélkül, jaj nélkül türök csendesen.
Kezemben a sors vaskeresztje reszket,
Szemem csukott, de lát titeket,
Ti többi társak, fakir-emberek.

És várok igy... a földi elmulásra,
A másik élet szebb folytatására...
Mely szép lesz, tiszta lesz talán odafenn:
Hol nincsen bün, hol nem lesz félelem.
Fakir vagyok, kire a század büne hult,
Kiben az élet földi rajongása dult.

Kolozsvár, 1927. Ifj. Gspann Károly.

Balázs Ferenc hazajött. A Közlöny olvasói bizonyára jól ismerik Balázs Ferencet, aki azt a sok érdekes cikket irta a Brahmo Somajról, keleti hitrokonainkról, stb. e lap hasábjaira. Balázs Ferenc öt évi távollét után nehány héttel ezelőtt ide megérkezett. Amint az ujságok is már megirták, Balázs Ferenc 1923-ban utazott ki Angliába, majd Amerikába, ahol magiszterséget szerzett a berkeley-i teológián. Amerikában több izben propagandautat tett és a koncertek keretében magyar dalokat adott elő. Sikereiről az ottani lapkritika tanuskodik. Innen indult el tiz hónapos világkörüli utjára, melynek során bejárta Japánt, Kinát, Indiát, Előázsiát, Egyiptomot és igy tért haza a saját erejéből megtett, hosszu és fáradságos ut után. Kolozsvárt három előadást is tartott: egyet az ujságiró klubban, egy baráti jellegüt a D F. E. Ifjusági Körében és egyet az Unitárius Kollégium disztermében szépszámu és előkelő közönség előtt. Ami a legmegkapóbb volt, Balázs Ferenc szerény közvetlenséggel tudott a hallgatóság szivéhez férkőzni, akár kelet vallásos megujhodásáról volt szó, akár midőn utikalandjait mesélte el. És e mellett előadását változatossá tette az a nehány keleti népdal, melyet a közönség épen oly lelkes tapssal honorált. Balázs Ferenc utazását és tapasztalatait *„Bejárom a kerek világot"* cimen a jövő héten kezdi közölni a Keleti Ujság és érdeklődéssel várjuk utinaplójának könyv alakban való megjelenését is. *M. I.*

Andrási Gyula olthévizi énekvezér, folyó évi augusztus hó 8.-án elhalt. Temetése augnsztus 9.-én volt. A temetésen a helybeli gyülekezeten és tisztelőkön kivül megjelentek: Ütő Béla, egyházköri esperes, Szén Mihály datki lelkész és Kovács Gyula datki énekvezér. A háznál esperes mondott gyászbeszédet, a sirnál helybeli lelkész bucsuzott az elnémult éneklő szolgatárstól a maga és az egyházközség nevében, utána Kovács Gyula énekvezér kartársai

s Szén Mihály lelkész az egyházkör nevében intéztek bucsuszavakat az elhunyt felett. A temetést az Egyházközség rendezte; a buzgóbb presbiterek és nehány más egyháztag ásták meg a sirt, vitték ki és hantolták el tiszteletök jeléül elhalt énekvezéröket. A koporsóra a „Nőkszövetsége", lelkész neje és az iskolás növendékek koszorút helyeztek. Az elhunyt énekvezér 31 éven át volt Unitárius Egyházunk szolgálatában, ebből 5 (öt) évig olthévizi egyházközségünkben, honnan az Ur dicséretének megfáradt éneklő mesterét örök pihenésre magához szólította 62 éves korában. Özvegye és két gyermeke gyászolja. Legyen békés pihenése.

NŐK VILÁGA.

Ha fölsikolt...

Ha fölsikolt az őszi szél
Megritkult, tar lombok felett,
Valómon titkos bánat kél,
Lelkem s az ősz együtt temet...

Szivem fájáról hullva-hull
Sok, sok hervadt álomlevél
S mig lelkem sirva ráborul,
Gyászdalt sikolt az őszi szél.

Nincs busabb, mint a hervadás,
Mikor virág s lomb hullni kezd,
Oh, ez az örök elmulás
Nekünk oly' fájdalmas kereszt!...

Hisz' jól tudom: lesz még tavasz,
Uj élet támad szerteszét...
De ha szivemre tél havaz,
Nem álmodom több szép mesét...

Ürmösi Károlyné.

Fölhivás. A kolozsvári unitárius Nőkszövetségének elnöksége szeretettel kéri vidéki Nőszövetségeink vezetőségét, hogy mint minden évben, úgy most is sziveskedjenek *mielőbb* beküldeni évi jelentésüket munkájukról, hogy azok alapján itt a főtitkár is megtehesse összefoglaló jelentését az őszi közgyülésen. — Kolozsvár, 1928. szept. 25. Hittestvéri szeretettel: *Ürmösi Károlyné*, főtitkár.

Egyleti élet és munkásság.

Felhivás. Még egyszer felhivjuk összes D. F. Egyleti tagozatainkat, hogy a napokban sajtó alá kerülő Unitárius Naptár részére küldjék be tisztikaruk névsorát. Tekintve, hogy ez a névsor a naptárban meg fog jelenni, sok félreértés származhatnék abból, ha egyik-másik egyházközség ott nem szerepelne. Eddig a következő egyletek küldték be tisztikari névsorukat: 1. H.-Jánosfalva. 2. Sz.-Muzsna. 3. H.-Ujfalu. 4. T.-Tur. 5. Sz.-Udvarhely. 6. Marosköri D. F. E. 7. M.-Vásárhely. 8. Kolozs. 9. S.-Szentgyörgy. 10. Kénos. 11. Segesvár. 12. H.-Almás. 13. Sz.-Keresztur-kör. 14. Karácsonyfalva. 15. Sz.-Udvarhely-kör. Hiányoznak tehát köri és egész csomó egyházközségi tagozatok is. Felkérjük továbbá összes egyleteinket, hogy évi munkásságukról a jelentéseket október hóban szintén küldjék be.

D. F. E. köri közgyülése Kedében. Nagyszabásu és magasztos ünnepet rendezett a D. F. E. szept. 12-én Kedében, hol elnöki megnyitót Pap Mózes igazgató, imát Ütő Lajos, beszédet Lőrinczi László, üdvözletet Pap Ferenc lelkészek tartottak.

Marosi Márton lelkész felolvasott Tiboldi István néptanitó és kiváló népköltőről, Kozma Zoltán lelkész emlékbeszédet tartott róla s szépen felhantolt sirját megkoszoruzták és egy felállitandó emlék céljaira adományokat is adtak össze a jelenvoltak. Érdekes volt e népköltő sajátságos költeményeinek elszavalását hallgatnunk férfiak és nők ajkáról s amig ezt tettük, éreztük, hogy nagyjaink sirjukban is nevelő hatással vannak ránk. Nagyszámu közönség gyült össze nagy vidékről s ott láttuk a lelkészek és tanitók mellett a kereszturi tanárokat az igazgatóval, Dr. Elekes Domokos felügyelőg., a teol. akad. dékánját, Katona esperest, Szentannai Sámuel igazgatót s sok mást. Közgyülés elhatározta, hogy a D. F. E. szabályszerü megszervezését végre fogja hajtani. A vendéglátás nagyon szives volt kedei derék egyházközségünkben. **Jelenvolt.**

Temetkezési Segélyalap. Itt az egyleti élet rovatában kell megemlékeznünk ez alaptervezetről, mert épen a D. F. E., illetve Dr. Boros György, ügyvezető alelnökünk volt az, aki egy ilyen szervezet megteremtésének szükségességét először hangsulyozta. „A Temetési Segélyalap“ célja és rendeltetése az, hogy tagjai utódainak a részére (akik temetéséről gondoskodnak) egyszer s mindenkorra szóló segélyt nyujthasson, ami egyelőre 20.000 azaz huszezer leuban állapittatik meg. Rendes tagok a nyugdijintézet „kötelezett és jogositott“ tagjai. Rendkivüli tagok olyan egyházi alkalmazottak lehetnek, akik nem tagjai a nyugdijintézetnek és más egyházi funkcionáriusok, akik felvételüket kérik és 500 leu belépési dijat fizetnek. Rendes tagok belépési dija 200 leu. Amig megfelelő tőke össze nem gyül, addig minden egyes temetésnél a tagok közösen viselik a költségeket. Amikor e szervezet létrejövetelének gondolatát örömmel üdvözöljük, egyuttal szeretnők, ha a tagok közé unitárius hiveink közül bárki beléphetne. Ez egyrészt hiveinket is hozzásegitené, hogy valami

biztos temetési segélyalapba léphessenek be, mely az egyház tekintélye alapján szilárd, pénzt — nem — veszélyeztethető intézmény, másrészt az alap is nyerne, mert minél több tagja van egy intézménynek, annál kevesebb terhet ró tagjaira. Sz. I. S.

Emlékeztető. Ezelőtt 5 évvel — a 20 éves érettségizettek — elhatároztuk, hogy amig élünk minden ötödik évben a főtanácsi gyülések alkalmával találkozót fogunk rendezni. Felkérem az 1903-ban érettségizett osztálytársaimat hogy az idei főtanács (november hó 18) megnyitásakor megjelenni szíveskedjenek. Egy huszonötéves.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

E. K. Tanácsi hírek.

Az E. K. Tanács a Kovács Kálmán titkár afia lemondásával megüresedett püspöki titkári állás betöltését a főtisztelendő püspök afiára bizta. Kovács Kálmán afiát pedig a számvevői szék vezetésére rendelte be az egyházi főtanács határozatáig. Egyben pedig Kovács Kálmán afiát felkérte a titkári teendők végzésére a főtanácsig.

Az angol és amerikai társulatok meleg hangu átiratokban üdvözölték dr. Boros György püspök afiát. Egyuttal az angol társulat tudatta, hogy a nevét a legutóbb tartott nagy kongresszuson General Assembly of Unitarian and Free Christian Church-ra változtatta.

Kegyeletes érzéssel vette tudomásul az E. K. Tanács, hogy Dr. Ferencz József f. ü. gondnok afia a néhai püspök ur és saját könyveiből 172 drb. könyvet, továbbá két könyvszekrényt adományozott az egyházi könyvtárnak. Továbbá özv. Deák Miklósné, András Albertné, Hajdu István, Bakó István és neje 5000 leus alapitványát, valamint Vitéz Vargáné, Morvai Ilona 2000 leus adományát a Kovács Buba emléka lapra köszönettel tudomásul vette.

Jóváhagyta a csegezi egyházközség határozatát uj harang beszerzése iránt, továbbá a sepsiszentkirályi, szentiványlaborfalvi, tordátfalvi egyházközségekben a templom és belsőemberi épületek javitására vonatkozó határozatokat.

A Teol. Akad. vizsgáló bizottságába az 1928—29. évre Dr. Gál Kelemen, Kovács Kálmán és Ürmösi Károly afiait küldötte ki.

Uj lelkészjelölteknek nyilvánittattak: Csongvai Lajos, Barabás Béla, Nagy László, Simén Dániel, Benedek Mihály.

A régi kollégium épületének I. emelete felszabadult a rekvirálás alól és ide a Leányotthont helyezte át az E. K. T.

Székely-Kereszturra, román tanszékre Popescu Ilia tanárt alkalmazta az E. K. T. és intézkedett a villanyvilágitásnak a sz.-kereszturi főgimnáziumba való bevezetése iránt.

Barabás Lajos sz.-kereszturi főgimn. tanár afiának szept. 1-től

való nyugdijba menetele alkalmából elismerését és köszönetét fejezte ki buzgó működéséért.

Internátusi felügyelőknek Kolozsvárra alkalmazta Major Sándor joghallgató és Ferenczi Sándor tanárjelölt atiait.

Kulturház szentelés Kövenden. Kövendi hiveink ujonnan épitett kulturházukat fogják átadni a nyilvánosságnak október 14.-ikén. A házszentelést főtisztelendő Dr. Boros György püspök ur fogja végezni, kinek kiséretében egyházi és világi férfiaink közül többen szintén le fognak utazni.

*

Főtanácsi gyülésünk november 18 és következő napjain fog megtartatni. Novemberi számunkban részletes programmot fogunk közölni.

*

Egyházi Képviselő Tanácsunk szeptember hóban két rendes gyülést is tartott, 13.-án és 27.-ikén, melyen vidéki tanácsosaink is szép számmal vettek részt. A gyülések tárgya a főtanács előkészitése volt.

*

Turi egyházközségünk nagy ünnepélyességgel adta át ujonnan épitett papilakját a közhasználatnak. A házszentelést főtiszt. Dr. Boros György püspök ur végezte. E házszentelésről részletes jelentést fogunk még közölni.

Alapitvány. Dakó István és neje Pálfi Zsuzsika házasságuk huszonötéves fordulója alkalmával f. évben 5000, azaz ötezer leu alapitványt tettek a homorodujfalvi egyházközség javára. Nemes cselekedetükért legyen rajtuk Isten áldása és szentelje meg házasságukat hosszan tartó boldogsággal.

Rövid hirek. Főtisztelendő püspök ur, özv. Kisgyörgy Imrénét Vargyasról, Küküllődombóra helyezte tanitónőnek. Balázs Ferencz lelkészjelöltet segéd-lelkésznek és internátusi felügyelőnek Sz.-Keresztúrra, Ütő Kálmán tordátfalvi énekvezér-tanitót Kolozsvárra énekvezérnek, Sepsiköröspatakra pedig Fazakas József katonáskodása alatt Para Idát tanitónőnek nevezte ki.

Sz. 1559/1928.

Pályázati hirdetés.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa a Teológiai Akadémiai Szabályzat 56. §-a a) pontja alapján pályázatot hirdet a kolozsvári unitárius Teológiai Akadémiának a püspökválasztás folytán megüresedett rendszeres teológiai tanszékére. Az állás javadalmazása állami teológiai tanári fizetés.

A pályázók az Egyházi Főtanácshoz cimzett folyamodásukat f. évi okt. 10.-ig a Teológiai Akadémia Igazgatóságához nyujtsák be.

Cluj-Kolozsvár, 1928. évi szeptember hó 24.

Dr. Boros György,
elnök, püspök.

Dr. Mikó Lőrinc,
titkár.

Külföld.

A japáni tanítómester.

A japáni rokontól mi sok mindent tanulhatunk. Legelőször is *tanulási vágyat.*

I. Tokyoban, Japán fővárosában 16 egyetem van s abban valami 60 ezer egyetemi hallgató. A tanulók Japánban egyenruhát viselnek, így hát őket könnyen felismerhetjük. Az egész város tele van velük. Néhányuk a teaházak s mozgószinházak körül lézeng. De ha egy csoportban nagyszámu diákot akarunk föltalálni, akkor a könyvesboltokba kell mennünk.

Azonban nemcsak az egyetemi diákok akarnak tanulni. Japánban jóformán mindenki irni és olvasni tud — s a japáni irást sokkal nehezebb megtanulni mint a magyart! A falu népe is állandóan olvas és tanul. Sehol a világon aránylagosan annyi könyvet nem nyomtatnak mint Japánban.

Hát még mit tanulhatunk a japáni rokontól? *Őszinte érdeklődést mások iránt.*

II. Ez a legcsodálatosabb tulajdonság. Amikor Tokyoban néhány diákkal megismerkedtem, alig tudtam kérdéseikre feleletet adni. „Honnan jött? Mit tanult? Milyen az élet Amerikában? Mit gondolnak az amerikaiak a japániakról? Az erdélyi falvak olyanok, mint a japániak? A földmüvesek szegények? A szövetkezeti mozgalom erős?“ S nemcsak a kérdések, hanem a szemek csillogása? Egész lelkükkel reám hajoltak.

Bizony ez ritka tulajdonság. Angliában — s talán Erdélyben is — mi sokszor rábámulunk egy idegenre s legtöbbször csak arra méltatjuk, hogy eltérő szokásait megnevetjük. A japáni tudja, hogy mindenkiben van valami értékes. Voltaképpen annak tulajdonitható, hogy a japáni olyan gyorsan tanul. Könyvek sok mindenről képet nyujtanak, de igazi tudás az, amit mások szemeiről s ajkairól olvasunk le.

Sok, sok mindent tanulhatunk a japáni rokontól. *Komolyságot.*

III. Komolyság nem azt jelenti, hogy mi a szánkat soha nevetésre félre nem huzzuk s táncra a bokánkat soha össze nem ütjük. Komolyság azt jelenti, hogy *mindennek igazi jelentőségét fölismerjük.*

Aki ugy halad el a koldus mellett, hogy annak szenvedő sorsa eszébe se jut, aki ugy tekinti a szegény szomszédot, aki birtok nélkül nagy családdal kinlódik, hogy a javak egyenlőtlen elosztása, a szegénység és gazdagság közötti nagy különbség gondolkozásra sem inditja; aki ugy olvas háborus hirekről, hogy a szeretet eljövendő országáról álmodozni sem kezd, az nem komoly. Az csak máról holnapra tengeti az életét; az ugy halad el bekötött szemmel az élet nagy föladatainak szakadékai mellett.

A japáni komoly. Japán nagy föladatok előtt áll.

1. *Az ország tul van népesitve.* Kevés a rizs, tulsok a száj.

Valahogy ezt a nagy feladatot meg kell oldani! De hogyan? Kivándorlással? A termelés fokozásával, bővebbé tételével? A gyári civilizáció elterjesztésével? A szaporodás csökkentésével, a születések korlátozásával?

2. *Japánban a föld nagyobb része földbirtokosok kezében van* s a szegény földmüvesek a termények felét át kell hogy szolgáltassák. Emiatt közöttük nagy a szegénység. Valamit tenni kell! Reábirjuk a földbirtokosokat, hogy kevesebb összeggel beérjék? Törvényhozás, vagy talán forradalom utján a földet azok között, akik megmüvelik, szétosszuk? Termelési szövetkezéssel a termelést elősegitsük?

3. *A japáni gyári munkások helyzete kétségbeejtően rossz.* Napi 10—12 órát kell dolgozniok alacsony fizetésért. Csak minden két hétben egy napi szabadidejük van. Nyomortanyákban kell élniök, piszokban és szegénységben. Hogyan lehet a helyzeten segiteni? Szervezkedéssel? Sztrájkokkal? Uj, jobb törvények hozásával, amelyek a tőkéseket, a gyártulajdonosokat arra fogják kényszeriteni, hogy a munkásaikkal emberiesebben bánjanak? A magánvállalkozás eltörlésével? A gyáraknak és bányáknak az állam kezelésébe való átadásával?

Mindezek a föladatok sulyosan reánehezednek a japánok gondolkozására. Mindenki velük foglalkozik. A japániak rendkivül komolyak, mert reáeszmélnek arra, hogy nagy föladatok várnak megoldásra.

Hát Erdélyben nincsenek föladataink? A népmüveltség elterjesztése, a földmüvesség helyzetén való segités, a szövetkezési mozgalom kiterjesztése, a népmüvészeteknek ápolása, a vallásos élet elmélyitése, a románokkal való szeretetteljes megértés és együttmüködés, a városi gyári munkások helyzetén való segités — ó, Erdélyben feladatok özöne vár megoldásra. Nagy komolyság kivántatik.

Ezenkivül a japáni rokontól *a szépség nagy szeretetét* is eltanulhatjuk.

IV. A legeldugottabb faluban is a házak tiszták és rendesek. A japáni házak fából valók s télen nagy meleget nem tartanak, de szépek. Az este kivilágitott papirablakok, a nehéz, szürke cserépfedelek kecsesen hajló vonalaikkal, a nagy fedelü kapuk, a kertek, amelyekben minden van, amit a japáni szépnek tart: tócska, kis hidak, sziklák, kőlámpaházak s virág — mindezek arra vallanak, hogy a japániak a szépség nagy hódolói.

A japáni templomok különösképpen elragadó szépségüek. A puha szalma gyékénnyel letakart padlón, amire cipős lábbal senki reá nem lépne, ott térdepelnek a vallásos japániak, imákat mormolva. A faragott és festett menyezetet hatalmas oszlopok támogatják. Az oltáron, ha a templom Buddhista, aranyozott lótuszvirágok s a nagy Buddha méltóságos, áhitatot gerjesztő szobra.

A japáni ruha, a *kimono*, hosszu ujjaival, széles övével, ami ugyan az egészségre ártalmas, s tarka szinü mintázatával, csinos és vonzó. S a halk hangu énekes leányok! A japáni zene a mienktől

nagyon különbözik, de annak, aki vele megismerkedett, kellemes hangzásu.

S a fafaragások, festmények, porcellánnemüek, fényezett fa-edények! Japántól a szépség nagy szeretetét eltanulhatjuk.

Végül is a japáni rokontól nagy *önállóságot* tanulhatunk meg.

V. A japániról azt tartják, hogy nem eredeti. Az azonban igaz, hogy amit másoktól megtanul, azt maga tanulja meg s maga gyakorolja.

Mi magyarok megengedtük a külföldről bevándorlottaknak, hogy számunkra mühelyeket állitsanak föl, városokat épitsenek, gyárakat alapitsanak, kereskedéseket, bankokat, iparvállalatokat vezessenek, ujságokat nyomtassanak s mindezeken keresztül fölöttünk nagy hatalmat gyakoroljanak. Bezzeg a japáni másként járt el! Ő mindezt maga cselekszi. A Japánban levő gyárak, üzletek, bankok, bányák óriási többségét maguk a japánok birják és tartják üzemben. Ők mindenhez értenek, mivel annak, aki önálló akar lenni, mindent meg kell tanulnia.

Mi magyarok különösen ezt a nagy önállóságot kell a japánoktól eltanuljuk. Hiszen a tudásvágy bennünk is erős, mások iránt, hébe-hóba, mi is érdeklődünk, egyszer-másszor mi is komolyak tudunk lenni, a szépet mi is szeretjük. De az önállóságot csak a politikában becsüljük sokra.

Ha egyszer ráeszmélnénk arra, hogy mások a legjobb akarat mellett sem tudják eltalálni, hogy mink mit akarunk! Ha egyszer eltökélnők magunkat, hogy amennyiben nekünk városokra, gyárakra, üzletekre, bányákra, bankokra és ujságokra szükségünk van, hát azokat *magunk* végezzük, a magunk legjobb tudásával s a magunk *igazi* érdekeinek szem előtt tartásával!

Japáni testvér! Tanits bennünket!

Balázs Ferenc.

Krónika.

Irja: **S. Nagy László.**

Őszi mezőn járok . . .

Már elnyiltak rég a kert nyári virágai, a nyárfa levelei is sárgán hullanak: üzenetet visznek a hideg földnek, a barnára aszott chrysantém-szirmoknak, a közeledő uj évszaknak, a deres szakállu télnek. Rőtt levelek halotti ágyán járunk, az elmuló élet különös muzsikát ver alattuk, mintha valami távoli menydörgés idehalló zaja volna, mintha valami bocsánatkérő jajongás fájdalmas zenéje volna. Künn a mezőn már szürkés a levegő, az ősz komor szine festette be a nyár ragyogó palástját, lábunk alatt zizeg a tarló s szikkadó fáknak egyetlen disze: a fagyöngy. Ősz, letagadhatatlanul ősz van. Ahogy járom a bús avart, egy pillanatra engem is ellágyit az elmulás gondolata s szivemben az élet értelmének kutatása kerge-

tősdit játszik az élet szépségeinek rajongó szeretetével. Ősz van. Minden adott igéretnek beteljesedése, elmulása. Elmulás? Nem igaz! A szikkadó fán is uj élet diadalmaskodik: fagyöngy. A szurós, száraz hideg tarlón, a lecsonkitott sárga buzaszárak között a friss zöld élénkedik, mint uj élet, mint friss igéret, mint biztató remény, mint örök figyelmeztető a pesszimista, borus nézésü ember számára. Nem igaz, hogy ősszel elmulik az élet, nem igaz, hogy a hervadással meghal a virág szirma: semmi sem igaz, ami az elmulásért sir, fekete fátyolt ölt, mert az élet örök és az őszi avarban is uj zöld zsendül. Ahogy megyek az uton, a lejárt, kaviccsal agyontemetett uton, az autók, kocsik, szekerek terhétől agyonpréselt országuton, mintha ott is minden az Élet eddig tagadott diadalát hozsannázná: az autók, kocsik száguldó rohanásából felém int egy árva fűszál, egy szerény fűszál a poros őszi országuton. Micsoda hatalmas filozófiai erő ez az árva fűszál. Mintha talán azért teremtette volna az Uristen, hogy századok s ezredévek tudósainál is hangosabban bizonyit: ime, ez az élet, ez az élet értelme. Ez a misztikum, ez a rejtély: rohanó autók országutján egy odatévedt fűszál. Egy magányos zöld fűszál. Amelyik nem kérdi, hogy mért s hogyan került oda, de él, zöldel, minden egyebek ellenére is. Ez, ez az élet. Ez, ez az élet értelme. Amit az ember egy fűszáltól tanul meg, ősszel, a hervadó, muló, halódó őszi életben.

Gyermekvilág.

Izléses fénykép- és levelezőlap-albumok elkészitése házilag. Nagy iv fekete papirost a kivánt oldal-nagyságra fölszabdalunk. Ha a papir vékony, a kivánt oldal-nagyság *kétszeresét* fogjuk kivágni, majd összehajtani ugy, hogy az összehajtás az album sarkával ellenkező oldalon legyen. Az album sarkát könyvkötővel két-három helyt átlyukasztjuk s szallaggal átkötjük. A fényképek vagy levelezőlapok beragasztására vágjunk 5 mm. széles fekete papirszallagokat. Ezeket szabdaljuk el 3 cm. hosszuságban. Az igy nyert papirszeletek mindegyikét most tegyük egy kemény levelezőlap egyik sarkára ugy, hogy azok azt keresztben fogják át, de ugy hogy a levelezőlap csücske, egy egyenlőszáru háromszög, kilátszódjék. Akkor a papirszeletek kiálló részeit türjük be. Ha most a beragasztandó lap négy sarkát ilyen módon ellátjuk s a papirszeletek album felé eső részét az album lapjához odaragasztjuk, akkor elértük azt, hogy a levelezőlap az albumból tetszés szerint kivehető. (bf)

Társas játékok. A közeledő tél szobába szoritja a gyerekeket, s bizony ha nincs egy kis szembekötősdi, bujócska stb. felforgatják a házat lármájukkal. A Közlöny tehát feladatául tüzte ki, hogy egy pár társasjátékot adjon közre, most a tél küszöbén, melyekkel a gyerekek elszórakozhassanak. Mindenképen figyelembe ajánljuk azonban a Dr. Imre Lajos: Ifjusági játékok könyve cimü

füzetét, melyben egész sereg társasjáték van leirva. A könyv ára 18 leu, s kapható a Minervánál. Itt csak oly játékokat ismertetünk, melyek fenti könyvben nem találhatók.

Kapd el, pajtás. Veszünk egy rendes, hátas széket, s első lábaira fektetjük, ugy, hogy a háta párhuzamos helyzetbe kerüljön a földdel. Most a szék hátának a legtávolabb eső részére egy darab cukrot helyezünk, s a szék tulsó felére térdelve, iparkodik elvenni a cukrot valaki a *szájával*. Ez első tekintetre könnyünek látszik, azonban a szék rendesen felbillen s akkor a kisérlet érvénytelen. Gyakorlattal azonban kivihető és testedző volta miatt különösen külföldön a legkedveltebb társasjátékok közé tartozik. Sz. I. S.

Irodalom.

A gyermekekért!

Egy gyermek megmentéséért mi sem sok. Egy gyermek boldogságáért soha sem tehetünk eleget. A gyermek szivünk virága, lelkünk szárnya. Érette élünk, érette gondolkozunk. Az ő számára szőjük szép terveinket, mert őt boldogabbnak szeretnénk látni magunknál.

Jól tesszük, ha földi javainkat takarékosan összegyüjtjük, hogy nekik örökségül hagyhassuk.

De sokkal helyesebben cselekszünk, ha olyan kinccsel látjuk el, melyet a rozsda és a moly meg nem emészt.

Nem képzelek szebb és nagyobb értékü vagyont a jól gondozott, szépen kifejlett gyermeki léleknél.

Ez a föld oly gazdag a szépség, a gyönyörüség kincseiben, hogy a szem soha sem arathatja le, nem gyüjtheti mind az ő kincstartójába. Tanitsuk kicsinyeinket látni, tanitsuk élvezni, gyönyörködni. Igyekezzünk közel jutni lelkükhöz minden széppel, szivükhöz minden jóval, kedvessel és ők bizonnyal boldogok s egyben hálásak is fognak lenni.

Lelkipásztorok, kiket papoknak és tanitóknak neveznek, jöjjetek segitségül, hogy juthassunk közelebb kis gyermekeink lelkéhez és szivéhez. Ismeritek a gyermekek mesemondó barátját, Benedek Elek apót. Az ő bájos és egyetlen erdélyi magyar Gyermeklapját, a Cimborát szivből, szeretetből és gyermekeink boldogságáért ajánlom legmelegebb fölkarolásra. Dr. Boros György, unitárius püspök.

Imádságos könyvek:

Szentábrahámi-Csifó: Imák ... 50·— leu
Vári: Imádságos könyv ... 50·— „
„ „ „ fekete vászonkötésben ... 75·— „
„ „ „ fehér selyemvászonkötésben ... 180·— „

Kaphatók a *Minerva könyvkereskedésben*, hol mindenféle magyar könyv és folyóirat a legjutányosabb áron kapható. Kivánatra árjegyzéket küld. *Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1. szám.*

Egyházi-beszéd háboru. Amerikában a Central Christian Advocate ad hirt egy igen széles mezőkre terjedt szóharcról. Arról van szó, hogy egy élelmes amerikai üzletet alapitott, melyben kész egyházi beszédeket irnak s azokat jó pénzért eladják olyan lelkészeknek, kik nem tudnak vagy nem akarnak mindig uj beszédeket készitени. Az amerikai papság azonban felekezeti különbség nélkül élesen elitéli ezt a vállalkozást. Egyik pap, kinek felhivást küldtek, hogy rendeljen ilyen beszédeket, ingerült hangon irt vissza. Kiméljék meg őt az ilyen sértésektől, irja, mert ő ezt a „tehetsége és erkölcsi értéke elleni legdurvább sértésnek“ fogja fel. Egy másik igy ir: „Az a pap, aki bárki mástól beszédeket vesz át szó szerint, nem más, mint tolvaj és hazug szélhámos. Remélem, engem nem tartanak önök egyiknek sem. Ha valaki nem képes saját maga elkésziteni beszédeit, legjobb ha otthagyja a szószéket. Az ilyen hipokritát el kellene üzni nyilvánosan állásából, mert annak ő csak szégyenére és elértéktelenitésére szolgál“. Ez a heves szóharc természetesen nem az ellen kel ki, hogy néha más irók gondolatait is át ne vegye a pap, hanem csak a szószerinti szolgai utánzástól, irodalmi lopástól akarja megóvni ép ugy a szószéket, mint a templomjárókat. *Sz. I. S.*

„Isten országa munkásai“. Ezen a cimen most jelent meg *Vári Albert* vallástanárnak az ifjuság részére irott, de az E. K. Tanács által a fiu- és leánygimnáziumok III. osztálya számára vallástanitási tankönyvül elfogadott könyve. Keresztény élet- és jellemrajzokat foglal magában. Mig egyfelől általános betekintést nyujt az egyetemes s különösen az unitárius egyház történetébe, másfelől hitet erősitő és jellemet formáló célzata van. Dávid F. egyleti és más ifjusági összejöveteleken hasznos és kellemes olvasmányul szolgálhat. Az elemi iskolák felsőbb osztályaiban is sikerrel használható olvasókönyv. Lelkészek és tanitók szives figyelmébe ajánljuk a képekkel is illusztrált könyvet. Kapható az unitárius egyház pénztári hivatalában.

Brassai küzdelmei a magyartalanságok ellen. Irta Dr. Gál Kelemen. Kolozsvár, 1927. 8⁰, 37 oldal. Minerva kiadása. A Dr. György Lajos szerkesztésében megjelenő „Erdélyi Tudományos Füzetek“ tizedik számaként jelent meg Dr. Gál Kelemen fenti előadása, melyet ugy mondanivalója, mint könnyed, sokhelyt szipor-kázóan szellemes megjegyzésekben bővelkedő stilusa kiemelnek a hasonló tárgyu értekezéseknek, a nem szakember előtt száraz, sőt szinte unalmas sorozatából. Bármennyire is elismerjük a filologia nagy értékét, kissé mégis mindig fázunk, ha nyelvészeti értekezéseket kell elolvasnunk, vagy végig hallgatnunk. Ez a kis füzet azonban végig lebilincselve tartja érdeklődésünket. Mindenekelőtt is iró nem gyötri agyon olvasóit a nyelvgyökök és ragok, mondat szerkezetek és kifejezések egymás elleni harcával, hanem az ember Brassait állitja elénk, amint küzd. Mindannyiunkban él az ifjukor lángoló lelkesedése küzdő emberek iránt. Csak az az ember tud minket megragadni, aki harcol valamiért. Egy eszméért, egy ideálért, igazságtalanságok ellen, ferde nézetek ellen — magyartalanságok ellen.

És Brassai küzd. Mi, akik Brassairól mindig csak ugy hallunk, mint „Brassai bácsiról", egy százesztendős mindenttudó bölcsről, most meglepetve és gyönyörködve találkozunk egy fiatal, lángoló lelkesedéssel tele ifjuval, aki kora fiatalságában kezdi el a harcot és harcol akkor is, mikor már majd százesztendős — fiatal — hiszen halála napjáig egy hős, egy irodalmi lovag, akinek nem „Brassai bácsi", de talán „Brassai, az ifju" volna a találó neve. Ez a kis füzet méltó kiegészitője Dr. Boros György hatalmas életiratának, mellyel együtt minden unitárius ember könyvtárában helyet kér magának. Szeretnők olvasóinknak megvételre ajánlani ezt a füzetet, de sajnos, már nem kapható. Fenntartjuk azonban a jogot, hogy egy esetleges második kiadásnál olvasóink figyelmét ujra felhivjuk e füzetre. Sz. I. S.

Gyárosok, kereskedők, iparosok és vállalkozók figyelmébe!

A mai rossz gazdasági körülmények között minden **gyárosnak, iparosnak, kereskedőnek, vállalkozónak**

kétszeres gondot okoz

üzemének fenntartása, árujának értékesitése. Ezen a gondon könnyen segithet, ha felad

egyszer egy hirdetést

az 1929-es **Unitárius Naptár**-ba, amelyik több, mint tizezer példányszámban jelenik meg s minden unitárius család asztalán ott lesz. Az eredmény

biztos!

Siessen, szabaditsa meg magát a gondoktól s küldje be hirdetését az

Unitárius Naptár
kiadóhivatalába CLUJ, Cal. Victoriei 37.

Egyoldalos hirdetés ára 2000, féloldalos 1000, negyedoldalos 500, nyolcadoldalos 250 leu. :-:

Foglalja le azonnal a szükséges területet!

Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. **Örökös** alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz